

**ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2011 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻՑ ԲԽՈՂ ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԳԵՐԱԿԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (սեղմագիր)**

ՀՀ կրթության բնագավառի 2011 թվականի գերակա խնդիրներն են եղել՝

1. նախադպրոցական կրթության մատչելիության բարձրացումը,
2. հանրակրթության ոլորտի բարեփոխումները,
3. նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության զարգացումը,
4. բարձրագույն կրթության բարեփոխումները՝ ըստ Բոլոնիայի գործընթացի հիմնական ուղղությունների:

Կարևորելով նախադպրոցական կրթության դերը, երեխաների համակողմանի զարգացման և դպրոցական կրթության համար հավասար մեկնարկային պայմաններ ստեղծելու նպատակով, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը 2008 թվականին հաստատել է «Հայաստանի Հանրապետությունում նախադպրոցական կրթության բարեփոխումների 2008-2015թթ. ռազմավարական ծրագիրը», որը ծախսարդյունավետ կրթական ծառայությունների ներդրման միջոցով նպատակադրում է մինչև 2015 թվականը ավագ նախադպրոցական տարիքային խմբի (5-6 տարեկանների) ընդգրկվածությունը հասցնել մինչև 90%: Ծրագրում առաջնայնությունը տրվում է աղքատ ընտանիքներին և այն համայնքներին, որտեղ նախադպրոցական հաստատություններ չեն գործում:

«Կրթության որակ և համապատասխանություն» 2-րդ վարկային ծրագրի շրջանակում նախադպրոցական կրթության դրամաշնորհային միկրոծրագրերի իրականացումը գերակատարվել է. նախատեսված 70-ի փոխարեն ներդրվել է 83 նախադպրոցական ծառայություն: Միկրոծրագրերն

իրականացվել են ՀՀ Սյունիքի մարզի՝ 17, Վայոց Ձորի մարզի՝ 22, Արմավիրի մարզի՝ 23 և Գեղարքունիքի մարզի 21 համայնքներում: Ներկայումս նշված համայնքների հաստատություններում ընդգրկված են շուրջ 2000 երեխա: Շարունակվել են նաև 2010 թվականից սկսված՝ ՀՀ Արագածոտնի մարզի 19 և ՀՀ Արարատի մարզի 22 համայնքների հաստատություններում նախադպրոցական կրթության միկրոծրագրերի իրականացումը: 41 հաստատություններ ստացել են տեխնիկական աջակցություն:

Այլընտրանքային մոդելներով վերապատրաստվել են 5-6 տարեկանների նախադպրոցական կրթության ծրագրեր իրականացնող հաստատությունների թվով 324 ղեկավար և մանկավարժական կադրեր: Հրատարարակվել է «Ծննդից մինչև վեց տարեկան երեխաների զարգացման և կրթական չափորոշիչները» ձեռնարկը, որը բաշխվել են ՀՀ մարզերի գյուղական և քաղաքային համայնքների նախադպրոցական հաստատություններին:

Համաձայն «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 2010-2012թթ. գերակա ուղղություններն են 12-ամյա կրթության դասագրքերի, ուսումնաօժանդակ գրականության ստեղծման և ներդրման աշխատանքները, ինչպես նաև հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների ղեկավարների հավաստագրումը, ուսուցիչների ատեստավորումը և տեղեկատվական հեռահաղորդակցման տեխնոլոգիաների ներդրումը:

2011 թվականին ավարտվել է առանձին գործող ավագ դպրոցների ցանցի ձևավորման գործընթացը, որն ուղղված է ապահովելու հոսքային ուսուցման կազմակերպումը՝ սովորողների հակումներին ու նախասիրություններին համապատասխան և նախապատրաստել մասնագիտական կրթություն ստանալուն:

Ներկայումս առանձին գործող ավագ դպրոցների թիվը կազմում է 107:

Առանձին գործող ավագ դպրոցների հզորացման նպատակով 2009-2010 թվականներին վերակազմավորված 83 ավագ դպրոցներում հիմնվել են համակարգչային ուսումնական կենտրոններ, որոնք վերազինվել են համապատասխան գրասեղաններով, համակարգչային սեղաններով, շարժական գրապահարաններով, աթոռներով, համակարգչային սարքավորումներով, ակտիվ գրատախտակներով: Իրականացվել է նաև «Հեռավար ուսուցում»

(«learning.armedu.am») համակարգի շահագործումը, որում կազմակերպվել են ավագ դպրոցի 10-րդ դասարանի խորացված հոսքի ութ ուսումնական առարկաների (Հայոց լեզու, Ռուսաց լեզու, Օտար լեզու (Անգլերեն), Հանրահաշիվ, Ֆիզիկա, Քիմիա, Կենսաբանություն, Հայոց պատմություն) հեռավար դասընթացների մշակման աշխատանքները, ուսուցիչների և աշակերտների խմբերի համար կազմակերպվել են «Գրաֆիկական խմբագրիչ ծրագրի ուսուցում», «Դպրոցի տեղային ցանցի շահագործման հմտությունների ուսուցում», «Գրաֆիկական ծրագրի ուսուցում» դասընթացները:

Հանրակրթության ոլորտի բարեփոխումները պայմանավորված են եղել նաև համակարգի կառավարման արդյունավետության և կարողությունների հզորացման բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներով: Հանրակրթական ուսումնական հաստատության ղեկավարման իրավունքի (հավաստագրի) համար վերապատրաստման դասընթացների մասնակցել է 1558 հավակնորդ: Հավաստագրման քննություններին մասնակցել են 1635-ը՝ որոնցից հավաստագիր են ստացել 1362-ը:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների ուսուցիչների ատեստավորման գործընթացը մեկնարկել է 2011 թվականին, սակայն չի ավարտվել՝ պայմանավորված «Հանրակրթության մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2009 թվականի հուլիսի 10-ի ՀՕ-160-Ն օրենքի 26-րդ հոդվածի փոփոխմամբ, որը ընդունվել է 2011 թվականի հոկտեմբերի 6-ին: ՀՀ կառավարություն է ներկայացվել «Հանրակրթական ուսումնական հաստատության ուսուցչի ատեստավորման տարածքային ու որակավորման տարակարգի շնորհման հանրապետական հանձնաժողովների ձևավորման և գործունեության կարգը հաստատելու և ՀՀ կառավարության 2010 թվականի հոկտեմբերի 14-ի N 1391-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին», «Հանրակրթական ուսումնական հաստատության ուսուցչի ատեստավորման և որակավորման տարակարգի շնորհման կարգերը հաստատելու և ՀՀ կառավարության 2010 թվականի հոկտեմբերի 14-ի N 1391-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին», «Ատեստավորման միջոցով որակավորում ստացած հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների մանկավարժական

աշխատողներին հավելավճար տալու կարգը հաստատելու մասին և ՀՀ կառավարության 2010 թվականի հոկտեմբերի 14-ի N 1391-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշումների նախագծերը և հաստատվել 2011 թվականի նոյեմբերի 10-ի N 1745-Ն որոշմամբ:

Ատեստավորման միջոցով որակավորում ստացած հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների մանկավարժական աշխատողներին հավելավճար տալու կարգը հնարավորություն է տալիս ստեղծել մասնագիտական հետագա կատարելագործման համար խրախուսման խթաններ:

Մշակվել են նաև ուսուցիչների որակավորման 4 աստիճանի տարակարգերի բնութագրիչները և փաստաթղթերի ցանկը, որը ներկայացվել է ՀՀ արդարադատության նախարարություն՝ պետական գրանցման:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների ատեստավորման գործընթացի շրջանակում հաստատվել է 2011-2012 ուստարում ատեստավորման ենթակա ուսուցիչ վերապատրաստող երաշխավորված կազմակերպությունների ցանկը: Երաշխավորված 16 կազմակերպություններից 13-ը, ըստ առարկաների, ձևավորել են վերապատրաստվող ուսուցիչների խմբեր և իրականացրել հանրապետության հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների շուրջ 7700 ուսուցիչների վերապատրաստում: Վերապատրաստված բոլոր ուսուցիչները ստացել են վկայական, որը վավեր է վերապատրաստումից հետո 6 ամսվա ընթացքում:

Հանրակրթության ոլորտում կրթության որակի բարելավման ուղղությամբ իրականացվել է ուսուցիչների վերապատրաստման ծրագիր՝ ուսուցման ժամանակակից մեթոդների և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման ուղղությամբ:

Հայաստանի համադպրոցական ինտերնետային ցանցին դպրոցների միացման առավել մեծ ընդգրկվածություն ապահովելու նպատակով ընտրված կազմակերպությունների հետ բանակցությունների արդյունքում նախապես սահմանված 414 դպրոցի փոխարեն փոխկապակցման ենթակա դպրոցների թիվը ավելացվել է 45-ով՝ ներառելով առավել հեռավոր վայրերում տեղակայված դպրոցները: Դպրոցների փոխկապակցումը ավարտվելու է 2012 թվականի մայիսին,

իսկ մինչև օգոստոս ամիսը «Հարմոնիա» տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և կրթության զարգացման հիմնադրամի կողմից իրականացվելու է ցանցի ընդլայնված հատվածի երաշխիքային սպասարկում: Ներկայումս Հայաստանի համադպրոցական ինտերնետային ցանցում ընդգրկված են 944 հանրակրթական ուսումնական հաստատություններ:

Դպրոցների վարչակառավարչական գործառույթների իրականացման համար համակարգչային սարքավորումների տրամադրման գործընթացն իրականացնելու համար մշակվել է ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծ, որը ներկայացվել է ՀՀ կառավարություն 2011 թվականի դեկտեմբերի 15-ին: Դպրոցներին համակարգչային սարքավորումների մատակարարումը նախատեսվում է իրականացնել 2012 թվականի առաջին եռամսյակում: Այս ուղղությամբ աշխատանքների երկարաձգումը պայմանավորված է մրցույթի արդյունքների ամփոփման գործընթացի հետ, քանի որ ներկայացված հայտերում առկա էին անձտություններ, որոնք պահանջում էին լրացուցիչ փորձարկումների և ստուգումների անցկացում՝ առաջարկված համակարգչային սարքավորումների տեխնիկական համապատասխանության հարցի ճշգրտման նպատակով:

«Հանրակրթական ոլորտի բարեփոխումներ» գերակա խնդրի կատարման ուղղված քայլերից է եղել «Վայոց ձորի մարզի ընտանեկան նպաստի համակարգում ընդգրկված դպրոցահասակ մոտ 2600 երեխաների դպրոցական հագուստի և կոշիկի տրամադրում»: Այդ նպատակով մշակվել և ՀՀ կառավարություն է ներկայացվել Վայոց Ձորի մարզում սոցիալապես անապահով ընտանիքների դպրոցահասակ երեխաներին դպրոցական համազգեստով և կոշիկով ապահովելու փորձնական ծրագրի նախագիծը և փորձնական ծրագրի իրականացման նախահաշիվը: Սակայն, ՀՀ կառավարությունում քննարկումների արդյունքում որոշում է կայացվել փորձնական ծրագրի իրականացումը հետաձգել, իսկ գերակա խնդրի կատարման ուղղված տվյալ քայլը՝ ուժը կորցրած ճանաչել: Մասնագիտական կրթության որակի բարելավման նպատակով իրականացվել են մի շարք նախաձեռնություններ Բոլոնիայի և Կոպենհագենի գործընթացների սկզբունքներին համապատասխան: Դրանք ուղղված են եղել աշխատաշուկայի պահանջներին և եվրոպական ստանդարտներին համապատասխան կադրերի

պատրաստման կարողությունների հզորացմանը:

Մասնագիտական որակյալ կրթության ապահովումն ու մատչելիությունը հանրապետության տնտեսական աճի, աղքատության ու անհավասարության մեղմման կարևորագույն գործոններից մեկն է:

Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության համակարգի բարեփոխումները հիմնականում իրականացվել են նախնական և միջին մասնագիտական կրթության միասնական չափորոշիչների և ուսումնական ծրագրերի մշակման ու ներդրման, անձնակազմի

վերապատրաստումների, ուսումնամեթոդական նյութերի արդիականացման, 12 տարածաշրջանային քոլեջներում լաբորատորիաների, համակարգչային

լսարանների նորացման, նյութատեխնիկական բազայի հարստացման և

վերազինման, ինչպես նաև շենքային պայմանների բարելավման ուղղությամբ:

Հաստատվել են 20 մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչներ,

վերանայվել են 3 ոլորտների պետական կրթական չափորոշիչները, մշակվել են

վերանայված չափորոշիչների նախագծերը: Մշակվել են 20 մասնագիտությունների

պետական կրթական չափորոշիչներին համապատասխան ուսումնական պլանները

և մոդուլային ուսումնական ծրագրերը, ինչպես նաև ուսումնական ձեռնարկներ

արհեստագործական և միջին մասնագիտական կրթության 10

մասնագիտությունների և որակավորումների համար: Կատարվել են

մասնագիտական կրթության և ուսուցման բարեփոխումներին ուղղված

միջոցառումների արդյունքների գնահատում 5 ուսումնական

հաստատություններում:

Վերապատրաստվել են նախնական և միջին մասնագիտական ուսումնական

հաստատությունների 210 տնօրեններ, տնօրենի տեղակալներ ու մեթոդիստներ,

ինչպես նաև տարածաշրջանային կենտրոնների կառավարման խորհրդի 128

անդամներ:

Տարածաշրջանային քոլեջներում իրականացվող շինարարական աշխատանքները

9-ում ավարտվել են, 2-ում` շարունակվում են, իսկ «Սյունիքի տարածաշրջանային

պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ում համաձայն Պետական գնումների գործակալության և

«Ն.Մ.Օհանյան» ՍՊԸ-ի միջև 2010 թվականի դեկտեմբերի 15-ին կնքված թիվ

ԱՇՁԲ-10/38-4 պայմանագրի սկսվել են հիմնանորոգման աշխատանքները, սակայն կապալառուի կողմից առանց հիմնավոր բացատրության չեն ավարտվել: Բազմակի զգուշացումներից հետո աշխատանքները անավարտ վիճակով պայմանագիրը միակողմանի լուծված է և կիրառված են պայմանագրով ամրագրված համապատասխան միջոցներ:

Կայացել են համակարգչային տեխնիկայի, կաբինետների և լաբորատորիաների, կենցաղային տեխնիկայի և գույքի գնումների մրցույթները 12 նախնական և միջին մասնագիտական ուսումնական հասարտություններում լաբորատորիաների, համակարգչային լսարանների նորացման և վերազինման նպատակով: Գույքի և սարքավորումների որոշ մասը մատակարարվել է: Մատակարարման աշխատանքները ընթացքում են:

2005 թվականին Հայաստանը պաշտոնապես միացել է Բոլոնիայի գործընթացին, ստանձնելով պատասխանատվություն՝ իրականացնելու Բոլոնիայի գործընթացի հիմնական սկզբունքներն ըստ գործողությունների առանձին ուղղությունների և մասը դառնալ կազմավորվող Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի (ԵԲԿՏ): Ինտեգրումը ԵԲԿՏ-ին ընդգրկում է խորքային փոփոխությունների իրականացում ՀՀ բարձրագույն կրթական համակարգում:

2011 թվականին հաստատվել է ՀՀ կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի ներդրումն ու գործարկումն ապահովող միջոցառումների կատարման ժամանակացույցը, որի համաձայն նախատեսված է 6 միջոցառումների իրականացում 2012 թվականին: Հայաստանի որակավորումների ազգային շրջանակը նշանակալի ներդրում է ունենալու մարդկային ռեսուրսների զարգացման ոլորտում և դրանով իսկ նպաստելու է տեղական և միջազգային ճանաչում ունեցող որակավորումների մակարդակների շրջանակում մատչելիությանը, փոխադրմանն ու առաջխաղացմանը:

Բուհերի որակի ապահովման մեխանիզմների և չափանիշների հստակեցման նպատակով Երևանի ճարտարապետության և շինարարության պետական համալսարանում և Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանում իրականացվել և ավարտվել է ինստիտուցիոնալ փորձաքննության գործընթացը:

Բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում մասնագիտական կրթական ծրագրերի լիցենզիայի պարտադիր պայմանների ու պահանջների ապահովման նպատակով իրականացվել են ուսումնասիրություններ 30 հաստատություններում: Ստուգումների արդյունքում դադարեցվել է «Ալաշկերտ» համալսարան սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության, կասեցվել են՝ «Հայաստանի Ավետարանական Աստվածաբանական ակադեմիա» հիմնադրամի, «Գերմանական համալսարան» փակ բաժնետիրական ընկերության, մասնակի կասեցվել են՝ Երևանի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան արտադրական կոոպերատիվ, «ՅՈՒ ԷՍ Ի ԷԼ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության բարձրագույն մասնագիտական կրթական ծրագրով գործունեության լիցենզիաները:

Երևանի «Հայբուսակ» համալսարանը, Լ.Քալաշյանի անվան հայկական բաց համալսարանը, Ռոսլին արվեստի ինստիտուտը միավորվել են մեկ բուհի մեջ: Եվս 7 բուհեր գտնվում են միավորման գործընթացում:

Բարձրագույն կրթության համակարգի գրավչության բարձրացման նպատակով անգլերեն լեզվով հրատարակվել է «Բարձրագույն կրթությունը Հայաստանում» գիրքը՝ 1000 տպաքանակով: Գործում է նաև բարձրագույն կրթության ինտերնետային կայքը՝ <http://studyinarmenia.org> անգլերեն լեզվով:

ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշմամբ ուժը կորցրած է ճանաչվել «Բարձրագույն կրթության բարեփոխումները՝ ըստ Բոլոնիայի գործընթացի հիմնական ուղղությունների» գերակա խնդրի կատարման ուղղված «ուսանողական վարկերի համակարգի սկզբունքների մշակում և փորձնական կիրառում, շուրջ 50 ուսանողների ուսումնական վարկերի տրամադրում» միջոցառումը և հանձնարարվել է ներկայացնել առաջարկություն միջոցները վերաբաշխելու վերաբերյալ՝ ծրագրով սահմանված այլ բաղադրիչների նպատակներով օգտագործելու համար:

ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունիսի 30-ի թիվ 25 նիստի արձանագրային որոշմամբ հաստատվել է ՀՀ բարձրագույն կրթության ֆինանսավորման ռազմավարությունը և դրա կատարումը ապահովող միջոցառումների ժամանակացույցը:

ՀՀ կառավարության 2011 թվականի գործունեության միջոցառումների ծրագրի ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության մասով նախատեսված 10 միջոցառումներից ժամկետին կատարվել է 10-ը:

Կրթության զարգացման գլխավոր նպատակների իրականացումը պահանջում է էականորեն բարձրացնել կրթության կառավարման համակարգի արդյունավետությունը, զարգացնել կառավարման օղակների և մանկավարժների մասնագիտական ներուժը, արդիականացնել կրթության բովանդակությունը՝ ապահովելով դրա համապատասխանությունը արդի պահանջներին:

2011 թվականին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել է «Հայաստանի Հանրապետության կրթության զարգացման 2011-2015 թվականների պետական ծրագիրը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքը (2011թ. հուլիսի 19-ի ՀՕ-246): Ծրագրով սահմանվել են կրթության ոլորտի զարգացման ռազմավարությունը, գերակայություններն ու ծրագրային ուղղությունները, ինչպես նաև ծրագրի մոնիթորինգային ցուցանիշների համակարգը:

2012 թվականին ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը շարունակելու է հետամուտ լինել կրթության որակի, արդյունավետության և մատչելիության բարձրացման խնդրին: Մասնավորապես՝ առանձնակի կարևորվելու են համայնքներում նախադպրոցական կրթության ինստիտուցիոնալ հիմքերի ներդրումը, հանրակրթության համակարգում նոր գործառույթների և ժամանակակից տեղեկատվական և հեռահաղորդակցման տեխնոլոգիաների ներդրումը, նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության համակարգում նոր բովանդակային հենքի ներդրումը և կադրերի մասնագիտական զարգացումը, բարձրագույն մասնագիտական կրթության համակարգում Բոլոնիայի գործընթացի հիմնական ուղղությունների իրականացումը: